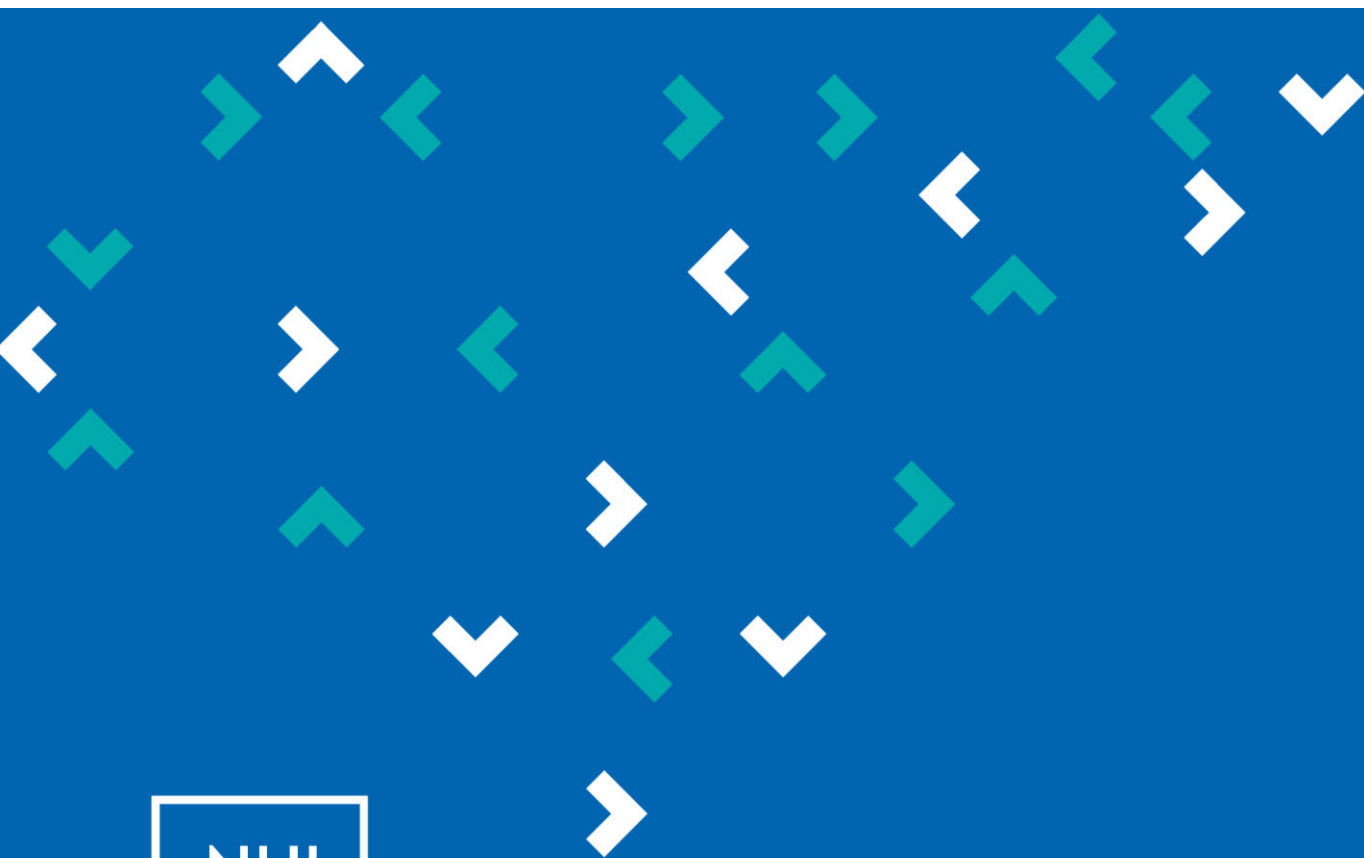

Aanvraag macrodoelmatigheidstoets

Nieuwe vestigingsplaats

hogeschool

Inhoudsopgave

1.	Basisgegevens Instelling	3
2.	Basisgegevens Opleiding	3
3.	Inhoud opleiding en onderwijsprogramma	3
4.	Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen	4
5.	Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden	4
6.	Geschatte instroom in de nieuwe vestigingsplaats	5
	6.1 Resultaten instroomenquête	5
	6.2 Resultaten werkveldenenquête	6
7.	Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte	6
	7.1 Landelijke arbeidsmarktbehoefte – kwantitatieve onderbouwing	6
	7.2 Landelijke arbeidsmarktbehoefte – kwalitatieve onderbouwing	9
	7.3 Regionale arbeidsmarktbehoefte – kwantitatieve behoefte	9
	7.4 Regionale arbeidsmarktbehoefte – kwalitatieve behoefte	10
8.	Analyse bestaand aanbod en inschatting verwante instroom	12
9.	Noodzaak tot start nieuwe vestigingsplaats	13
	9.1 Regionale aanpak	15
10.	Aansluiting instellingsprofiel	15
11.	Afstemming	16
	Bronnenlijst	17
	Bijlagen	17

1. Basisgegevens Instelling

Naam instelling(en)	NHL Stenden Hogeschool
BRIN-code(s)	31FR
KvK-nummer(s)	41002686
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED] [REDACTED]

2. Basisgegevens Opleiding

Kenmerk aankondiging	(A23-027)
Naam	Didactisch Educatief Professional
Oriëntatie	Associate degree
Niveau	HBO
Vorm	Deeltijd
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Emmen
Taal	Nederlands
Studielast	120EC
Studieduur	2 jaar
Beroepsvereisten	n.v.t.
Capaciteitsbeperking	nee
Beoogde startdatum	1 september 2024
ISAT-code	80166

3. Inhoud opleiding en onderwijsprogramma

Met dit dossier vragen wij voor de opleiding Associate degree Didactisch Educatief Professional (Ad DEP) van NHL Stenden een nevenvestiging aan in Emmen. De opleiding wordt momenteel door NHL Stenden aangeboden op vestigingsplaatsen Groningen en Leeuwarden. Het betreft een opleiding met hetzelfde Croho, dezelfde leeruitkomsten en hetzelfde programma van toetsing.

De opleiding Associate degree (Ad) Didactisch Educatief Professional (DEP) leidt op voor een baan in het domein Educatie. De opgeleide hbo'er Ad DEP verricht ondersteunende pedagogisch-didactische werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces in het onderwijs onder verantwoordelijkheid van een docent en team. Afhankelijk van zijn werkveld is hij gericht op het aanleren van basisvaardigheden of vak-beroepsvaardigheden. De student die de Ad DEP afrondt, behaalt zijn bekwaamheid voor een functie als bijvoorbeeld (senior) instructeur in het mbo of hbo, of lerarenondersteuner in de voor- en vroegschoolse educatie, of het primair, voortgezet of speciaal (basis) onderwijs. Functies die een grote rol spelen in het tegengaan van het lerarentekort, omdat professionals in deze functies onderwijsgevend kunnen ondersteunen en taken kunnen overnemen. Tevens biedt de Ad DEP een goede basis om door te stromen naar een opleiding tot leraar basisonderwijs, een opleiding tot leraar voortgezet onderwijs of een andere bacheloropleiding in het educatieve domein. Ook door deze doorstroom draagt de Ad DEP bij aan het opleiden van professionals in de tekortsector onderwijs, specifiek regio Drenthe.

NHL Stenden werkt met Design Based Education, een onderwijsconcept dat is gebaseerd op vijf samenhangende en elkaar versterkende facetten (NHL Stenden Onderwijsbeleid, 2019). Door middel van *design thinking* onderzoekt een student authentieke en betekenisvolle vraagstukken uit de beroepspraktijk. De student is zich bewust van de (*inter*)*nationale en regionale context* waarin hij wordt opgeleid. Hij zoekt in deze context *multidisciplinaire samenwerking* en ontwikkelt hierdoor de professionele identiteit en het *persoonlijk leiderschap*. DBE is daarmee *duurzaam onderwijs*, dat bijdraagt aan het realiseren van betekenisvolle oplossingen in de samenleving.

4. Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen

De doelgroep van deze opleiding is werkenden in het domein van educatie die beschikken over een diploma op mbo 4- of havoniveau. Met het succesvol afleggen van een 21+ toets, zijn studenten ook welkom. Meer specifiek, ziet de doelgroep voor vestiging Emmen er als volgt uit:

- Direct doorstromende studenten uit regionale mbo 4-opleidingen in het educatieve en sociale domein, zoals de opleidingen tot onderwijsassistent en pedagogisch medewerker onderwijs, opvang en sport.
- Instroom van studenten uit de bacheloropleidingen tot leraar basisonderwijs en voortgezet onderwijs, woonachtig in de regio Emmen, voor wie niveau 6 (op dat moment) niet lukt.
- Werkende professionals in regio's Zuidoost- en Zuid-Drenthe:
  - Onderwijsassistenten in het regionale basisonderwijs en voortgezet onderwijs
  - Gespecialiseerde onderwijsassistenten t.b.v. speciaal (basis)onderwijs (leerlingen met complexe kenmerken)
  - Gespecialiseerde onderwijsassistenten t.b.v. onderwijs aan nieuwkomers en in internationale schakelklassen (kennis van tweedtaalverwerving en – didactiek)
  - Pedagogisch medewerkers of gespecialiseerde onderwijsassistenten t.b.v. onderwijs aan het jonge kind.
- Zij-instromers vanuit de arbeidsmarkt, die in het vo of mbo vakvaardigheden willen onderwijzen als instructeur.

5. Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden

Het arbeidsmarktprofiel van een afgestudeerde hbo'er Ad DEP is breed: een pedagogisch-didactische functie op niveau 5-niveau in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het speciaal (basis)onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs of het hoger beroepsonderwijs. De student met een afgeronde Ad DEP, behaalt zijn bekwaamheid voor mogelijke functies, zoals lerarenondersteuner (po en vo), of praktijkinstructeur (vo, mbo). De volgende tabel biedt zicht op de functies en functiewaarderingen in het po, vo, mbo en hbo, die passen bij de Ad DEP en verwante voor- en vervolgopleidingen.

Opleiding	Cao po	Cao vo	Cao mbo	Cao Hbo
Mbo 4 <i>Onderwijsassistent of Instructeur</i>	Onderwijs-assistent	Docent-assistent Technisch assistent	Onderwijs-ondersteuner A	
Hbo 5 <i>Ad DEP</i>	Leraren-ondersteuner	Technisch onderwijsassistent Lerarenondersteuner Theorie en praktijkinstructeur	Praktijkassistent Instructeur Onderwijs-ondersteuner C, D of E Praktijkexpert	Medewerker onderwijs en onderzoeks-ondersteuning A, B of C Studentbegeleider
Hbo 6 <i>Opleiding tot Leraar Basisonderwijs</i>	LA LB	LB onderbouw	LB, LC, LD	Docent-Onderzoeker A
Hbo 6 <i>Opleiding tot Leraar Voortgezet Onderwijs</i>		LB, LC	LB, LC, LD	Docent-Onderzoeker A
Hbo of WO 7 <i>Master</i>	LC	LD	LD	Docent-Onderzoeker B of C

Tabel 1. arbeidsmarktprofiel afgestudeerden¹

6. Geschatte instroom in de nieuwe vestigingsplaats

Onderzoeksbureau Lexnova heeft onder andere een instroomonderzoek uitgevoerd voor Ad DEP van NHL Stenden op de nieuwe vestigingsplaats Emmen, aan de hand van een instroomenquête en werkgeversenquête (Bijlage 2 t/m 5). In het volgende hoofdstuk worden de resultaten getoond en het hoofdstuk wordt afgesloten met een instroomprognose.

6.1 Resultaten instroomenquête

De instroomenquête is ingevuld door 86 respondenten, onder wie 56 mbo-studenten en 30 op niveau 4 werkende onderwijsprofessionals² (Bijlage 2). Hierin is onder andere gevraagd of de respondent geïnteresseerd is in het volgen van een Ad DEP in Emmen (Tabel 2).

Tabel 2. "Ben je zelf geïnteresseerd in het volgen van de deeltijd Ad DEP van NHL Stenden Emmen?" (n=86)

antwoord	percentage	aantal
Ja	29%	25
Weet ik niet	30%	26
nee	41%	35

Respondenten die 'ja' geantwoord hebben, is gevraagd per wanneer zij de opleiding willen volgen (Tabel 3).

Tabel 3. "Per wanneer zou je de opleiding willen volgen?"

	Sept. 2024	Sept. 2025	Sept. 2026	Weet ik niet
Studenten (n=15)	7	5	0	3
Werkenden (n=10)	3	1	1	5
Totaal (n=25)	10	6	1	8

Hoewel het aantal respondenten niet voldoende is voor extrapolatie naar de totale populatie mag, op basis van de instroomenquête, een initiële instroomverwachting van één klas (met groeipotentie) als realistisch beschouwd worden (zie paragraaf 1.2 uit bijlage 2 'Rapportage instroomenquête Ad DEP dt NHL Stenden Lexnova 2023).

¹ CAO po, vo, mbo, hbo

² Voor een methodebeschrijving zie Bijlage 2, hoofdstuk 1.2 en Bijlage 3 (bijlagenrapportage instroomenquête).

Dit heeft verschillende redenen:

- Havisten en vwo-scholieren zijn niet opgenomen in de steekproef, maar er wordt verwacht dat dit ook een doelgroep is, met name door de toenemende populariteit van Ad's onder Havisten (CAOP, 2023);
- Uit de werkveldenquête (Lexnova, 2023, bijlagen 3 en 4) komt naar voren dat werkgevers behoefte hebben aan op- of bijscholen van huidige medewerkers met een deeltijd Ad DEP van NHL Stenden. Deze behoefte sluit aan op de interesse van werkenden in de instroomenquête;
- Uit deskresearch (Bijlage 1: Rapportage deskresearch Ad DEP dt NHL Stenden – Lexnova 2023) blijkt dat de instroom in (deels)verwante opleidingen de laatste jaren sterk is toegenomen. Dit wijst op een groeiende interesse in soortgelijke opleidingen met een aanzienlijk instroompotentieel (hoofdstuk 8). Het instroomverloop van de opleidingen laat zien dat de instroom start met een bescheiden aantal studenten om vervolgens aanzienlijk te groeien.

6.2 Resultaten werkveldenquête

Dit hoofdstuk toont de behoefte van werkgevers aan nieuwe medewerkers met een afgeronde Ad DEP en de vraag naar op- of bijscholing van huidige medewerkers door middel van de deeltijd Ad DEP (Lexnova, 2023, bijlage 3)³. Uit de werkveldenquête blijkt dat 29% (n=4) van de werkgevers aangeeft binnen nu en twee jaar behoefte te hebben aan op- of bijscholing van het huidige personeel door het volgen van de Ad DEP. Voor 36% (n=5) is er geen behoefte aan op- of bijscholing en hetzelfde percentage geeft aan het niet te weten (n=5). De werkgevers die behoefte hebben aan op- of bijscholing hebben aangegeven dat ze minimaal 8 tot maximaal 32 medewerkers willen op- of bijscholen voor de komende twee jaar.

Conclusie instroomprognose

- Instroomenquête: **25 potentiële studenten** hebben interesse in deelname aan de deeltijd Ad DEP in Emmen. Hiervan geven 17 studenten aan binnen 3 jaar te starten, onder wie 10 in 2024.
- Werkveldenquête: Van de 14 respondenten in de werkveldenquête hebben 4 aangegeven behoefte te hebben aan het op- of bijscholen van medewerkers met een deeltijd Ad DEP van NHL Stenden Emmen. Ze hebben aangegeven behoefte te hebben aan het op- of bijscholen van **minimaal 8 tot maximaal 32 medewerkers in de komende twee jaar**.
- Uit de adhesieverklaringen komt eveneens naar voren dat er een (groeiend) aantal medewerkers op- of bijgeschoold kan en moet worden bij werkveldpartners (Bijlage 8).

NHL Stenden verwacht op basis van de bovengenoemde resultaten jaarlijkse instroomcijfers van minimaal 8 tot maximaal 16 medewerkers voor de Ad DEP van NHL Stenden in Emmen.

7. Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte

De deeltijd Ad DEP van NHL Stenden in Emmen voorziet in arbeidsmarktbehoefte, op zowel landelijk, als regionaal niveau. In de volgende hoofdstukken onderbouwen wij deze behoefte met kwantitatieve en kwalitatieve data.

7.1 Landelijke arbeidsmarktbehoefte – kwantitatieve onderbouwing

De landelijke kwantitatieve arbeidsmarktbehoefte wordt aangetoond aan de hand van de volgende gegevens: ROA, UWV, APPO, Ecoryc/Dialogic en CNV Onderwijs.

---

³ Zie bijlage 3, hoofdstuk 1.2 voor de methodebeschrijving en bijlage 4 bijlagenrapportage

De arbeidsmarktgegevens betreffen categorieën die gerelateerd zijn aan het beroep van leraar primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), speciaal onderwijs (so) of instructeur mbo. Deze categorieën liggen dicht bij het beroep van lerarenondersteuner of instructeur in het mbo, waarvoor de Ad DEP opleidt. De Ad DEP vervult tevens een belangrijke doorstroomfunctie⁴, omdat lerarenondersteuners samenwerken met leraren in po, vo en so, en bepaalde onderwijstaken kunnen overnemen.

In onderstaande tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de verwachte arbeidsmarktknelpunten voor beroepen die een relatie hebben met de Ad DEP (ROA/AIS, november 2023). De relevante opleidingstypen voor de Ad DEP zijn de: bachelor lerarenopleiding basisonderwijs, speciaal onderwijs, basiseducatie en algemene en beroepsgerichte vakken. ROA classificeert ook specifieke opleidingen met inhoudelijke en beroepsmatige relevantie voor de Ad DEP. Secundair worden bachelor onderwijskunde en bachelor sociaal pedagogisch werk beschouwd, waaronder deels verwante Ad Pedagogisch Educatief Professional valt.

Opleidingstype	Verwachte uitbreidingsvraag tot 2026	Verwachte vervangingsvraag tot 2026	Verwachte baanopeningen tot 2026	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026
Bachelor lerarenopleiding basisonderwijs, speciaal onderwijs en basiseducatie	1000 (1,3% per jaar)	25600 (3,1% per jaar)	35700 (4,1% per jaar)	Groot (0,82)
bachelor lerarenopleiding algemene en beroepsgerichte vakken	7000 (1,1% per jaar)	25500 (3,8% per jaar)	32600 (4,8% per jaar)	Groot (0,91)
bachelor onderwijskunde	3700 (1,4% per jaar)	7200 (2,6% per jaar)	10900 (3,8% per jaar)	Groot (1,0)
Bachelor sociaal pedagogisch werk	6500 (1,5% per jaar)	6900 (1,6% per jaar)	13400 (3,1% per jaar)	Groot (0,97)

Tabel 4. Arbeidsmarktprognoses tot 2026 naar opleidingstype (ROA AIS, geraadpleegd nov. 2023)⁵

De arbeidsmarktprognoses tot 2026 voor deze opleidingstypen tonen een positief arbeidsmarktperspectief, met verwachte grote knelpunten in de personeelsvoorziening in 2026.

In ROA-AIS worden de volgende beroepsgroepen als relevant beschouwd: Leerkrachten basisonderwijs, docenten algemene vakken secundair onderwijs, docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs, onderwijskundigen en overige docenten, leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten. Voor deze beroepsgroepen zijn de arbeidsmarktprognoses tot 2026 positief (Tabel 5). In 2026 worden (zeer) grote knelpunten verwacht in personeelsvoorziening, waarbij de vraag het aanbod overstijgt.

⁴ Deze relevantie van het beroep van leraar po, vo en so voor de Ad DEP (als opleiding tot lerarenondersteuner) wordt onderstreept door de Rijksoverheid en arbeidsmarkt-sectoronderzoek door APPO. Achtereenvolgens:

- Rijksoverheid: "Met een associate degree kunt u als lerarenondersteuner aan de slag in het basisonderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs. U kunt met een associate degree ook doorstromen naar een hbo- lerarenopleiding om uw onderwijsbevoegdheid te behalen." Rijksoverheid (2023b) [Hoe word ik lerarenondersteuner](#). p.1.
- Arbeidsmarkt-sectoronderzoek: "Tegelijkertijd zien we dat een deel van de onderwijsassistenten en lerarenondersteuners wel de ambitie heeft om door te stromen naar een andere functie. Met name de pabo is populair: circa 13 procent wil de komende jaren starten met de pabo." (APPO, 2021, p.8). "Voor onderwijsassistenten en lerarenondersteuners lijkt een breed scala aan loopbaanmogelijkheden te bestaan [...] Doorgroeien naar een hogere functie in het onderwijs, zoals lerarenondersteuner of leraar." APPO (2023) [De inzet en loopbaanpaden van onderwijsassistenten en lerarenondersteuners](#). p.5

⁵ ROA (2023) [AIS](#). Ten tijde van aanlevering van de aanvraag zijn reeds nieuwe prognoses beschikbaar. De hier opgenomen prognoses zijn de prognoses zoals die bekend waren ten tijde van het schrijven van deze aanvraag. Een korte check op de nieuwe cijfers laat zien dat de prognoses voor de onderwijs-arbeidsmarkt gunstig blijven, waaronder specifiek ook de beroepsgroep binnen de kinderopvang (grote krapte, zeer gunstig perspectief).

Beroepsgroep	Verwachte uitbreidingsvraag tot 2026	Verwachte vervangingsvraag tot 2026	Verwachte baanopeningen tot 2026	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026
Leerkracht basisonderwijs	13500 (1,3% per jaar)	24700 (2,4% per jaar)	38100 (3,6% per jaar)	zeer groot (0,76)
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	7700 (1,1% per jaar)	17300 (2,4% per jaar)	25000 (3,4% per jaar)	Zeer groot (0,79)
Docent beroepsgerichte vakken secundair onderwijs	2500 (1,1% per jaar)	6900 (3,1% per jaar)	9400 (4% per jaar)	Zeer groot (0,79)
Onderwijskundigen en overige docenten	6300 (1,4% per jaar)	11000 (2,4% per jaar)	17300 (3,7% per jaar)	Groot (0,818)
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	11000 (1,2% per jaar)	29600 (3,2% per jaar)	40600 (4,2% per jaar)	Groot (0,876)

Tabel 5. Arbeidsmarktprognoses tot 2026 naar beroepsgroep (ROA/AIS, geraadpleegd nov. 2023)

De spanningsindicator van het UWV (2023a) geeft inzicht in de verhouding tussen vraag en aanbod in specifieke beroepsgroepen. Recente spanningswaarden voor relevante beroepsgroepen tonen een aanhoudende krapte, met een stijgende trend sinds het eerste kwartaal van 2021 (Tabel 6). Dit is in lijn met de voorspellingen van ROA voor 2026, waarin grote knelpunten worden verwacht in deze beroepsgroepen.

BRC-groep	Q1- 2021	Q2- 2021	Q3- 2021	Q4- 2021	Q1- 2022	Q2- 2022	Q3- 2022	Q4- 2022	Q1- 2023	Q2- 2023
Leerkrachten basisonderwijs	2,30 (krap)	5,89 (zeer krap)	4,10 (zeer krap)	6,31 (zeer krap)	8,15 (zeer krap)	10,92 (zeer krap)	5,11 (zeer krap)	7,75 (zeer krap)	10,19 (zeer krap)	13,12 (zeer krap)
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	1,94 (krap)	5,67 (zeer krap)	3,25 (krap)	4,46 (zeer krap)	6,26 (zeer krap)	8,75 (zeer krap)	3,54 (krap)	5,04 (zeer krap)	7,41 (zeer krap)	11,75 (zeer krap)
Docenten beroepsgerichte vakken sec. ond.	0,98 (gem.)	1,89 (krap)	1,75 (krap)	2,10 (krap)	2,15 (krap)	3,12 (krap)	2,25 (krap)	2,33 (krap)	2,31 (krap)	3,27 (krap)
Onderwijskundigen en overige docenten	1,52 (krap)	2,49 (krap)	2,74 (krap)	3,29 (krap)	4,18 (zeer krap)	4,33 (zeer krap)	3,44 (krap)	4,36 (zeer krap)	4,32 (zeer krap)	5,23 (zeer krap)
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	0,94 (gem.)	2,27 (krap)	3,04 (krap)	3,86 (krap)	4,38 (zeer krap)	6,11 (zeer krap)	5,14 (zeer krap)	6,52 (zeer krap)	5,89 (zeer krap)	6,89 (zeer krap)

Tabel 6. Spanningsindicatoren relevante beroepsgroepen (UWV, geraadpleegd nov. 2023)

Het UWV geeft periodiek een overzicht van kansrijke beroepen. De meest recente gegevens (UWV, 2023b) identificeren kansrijke (onderwijs)beroepen op hoger en wetenschappelijk niveau, waaronder leerkracht basisonderwijs⁶. Dit staat dicht bij het beroep waartoe de Ad DEP opleidt, namelijk lerarenondersteuners die onderwijstaken van leraren over kunnen nemen. Bovendien fungeert de Ad DEP een belangrijke doorstroomfunctie naar het beroep tot leraar basisonderwijs. Daarnaast benoemt UWV diverse (vak)docenten in het mbo als kansrijke beroepen, wat relevant is voor de Ad DEP, aangezien deze opleiding eveneens instructeurs in het mbo opleidt.

Daarnaast benoemt UWV 140 *structureel* kansrijke beroepen, die minder gevoelig zijn voor economische schommelingen en minimaal 4 jaar kansen bieden voor werkzoekenden (UWV, 2023c). Het onderwijs wordt als specifieke sector genoemd met een groot tekort aan leerkrachten in het po en vo en zal naar verwachting toenemen. In het vo/mbo is structureel gebrek aan vakdocenten exacte vakken, talen en vakdocenten beroepsgerichte techniek en verpleegkunde/verzorging (UWV, 2023c, p.4). Afgestudeerden van de Ad DEP kunnen direct bijdragen aan het tekort aan leraren door onderwijsbevoegde leerkrachten te ondersteunen en indirect door de doorstroomfunctie naar de opleidingen tot leraar basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

⁶ UWV (2023b) [Kansrijke beroepen september 2022](#). P.10

Tot slot geeft het UWV (2023d) inzicht in het aantal openstaande online vacatures, waarbij relevante beroepsgroepen van de Ad DEP landelijk een substantieel aantal vacatures hebben. Bovendien is er sprake van een overwegend stijgende trend. De Ad DEP kan in deze arbeidsmarktbehoefte voorzien, omdat ze taken van leerkrachten kunnen vervullen en omdat de Ad DEP een opstap kan vormen naar de lerarenopleidingen basisonderwijs en voorgezet onderwijs. Dit blijkt ook uit het de arbeidsmarktprognoses voor 2023-2024 van het UWV (2023e). De prognoses zijn op sectorniveau, waarin te zien is dat voor de sector onderwijs een landelijke stijging in het aantal banen is. Deze stijging loopt parallel aan het aantal vacatures in de sector onderwijs (UWV, 2023^e, p.6).

7.2 Landelijke arbeidsmarktbehoefte – kwalitatieve onderbouwing

Diverse landelijke strategische agenda's, akkoorden en initiatieven geven een kwalitatief beeld van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de Ad DEP. Zo benadrukt het onderwijsakkoord (OCW, 2022) substantiële veranderingen in leraren en ander onderwijzend personeel. De minister voor PO/VO erkent de uitdagingen in het onderwijs: het lerarentekort, dalende basisvaardigheden en kansengelijkheid. Afgestudeerden Ad DEP, specifiek lerarenondersteuners, kunnen een belangrijke rol spelen bij het verminderen van de druk op leraren, het bijbrengen van basisvaardigheden en het door de differentiatie bijdragen aan kansengelijkheid.

Het onderwijsakkoord bouwt voort op de plannen uit het coalitieakkoord (Rijksoverheid, 2021). Het kabinet belooft jaarlijkse investeringen voor een 'masterplan' van 1 miljard euro ter verbetering van basisvaardigheden en nogmaals 1 miljard euro het vergroten van kansengelijkheid⁷ (Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2022). Afgestudeerden van de Ad DEP kunnen bijdragen aan deze doelen door als onderwijsondersteuners basisvaardigheden te onderwijzen.

Daarnaast benadrukt het rapport van IBO 'Koersen op Kwaliteit van het onderwijs' (Rijksoverheid, 2022b) het aanpakken van het lerarentekort door de inzet van onderwijsondersteuners. Afgestudeerden van de Ad DEP kunnen, naast de leraar meer ruimte geven om te differentiëren, ook zelf gericht en gedifferentieerd onderwijs verzorgen. Dit kan zodoende bijdragen aan betere leeropbrengsten en kansengelijkheid⁸.

Ook het Nationaal Programma Onderwijs voorziet basisscholen van middelen voor het tegengaan van leerachterstanden (APPO, 2023). Dit programma is verlengd tot en met het schooljaar 2024-2025. Basisscholen lijken de gelden onder andere te besteden aan de inzet van meer ondersteuners (APPO, 2023, p. 32). Daarbij benadrukt de APPO een stijgende populariteit van alternatieve routes naar het leraarschap (APPO, 2023, p. 5). Het volgen van een Ad-opleiding blijkt een belangrijk alternatief te zijn, dat zich onder andere berust op de relevantie van de 'associate degree voor leraarondersteuner' (APPO, 2023, p.56).

7.3 Regionale arbeidsmarktbehoefte – kwantitatieve behoefte

ROA biedt geen gegevens per opleidingstype en beroepsgroep op regionaal niveau. Daarom maken we gebruik van de indeling van de relevante opleidingssubsector 'Bachelor onderwijs' met de relevante opleidingstypes. De arbeidsmarktprognose tot 2026 voor de opleidingssubsector in de arbeidsmarktregio Drenthe wordt getypeerd als 'goed' (ROA, AIS, geraadpleegd november 2023).

---

⁸ "Bij convergente differentiatie ligt de nadruk op het verbeteren van de prestaties van leerlingen die moeite hebben om de basisdoelen te bereiken. Dat is van groot belang, want een aanzienlijk deel van de leerlingen verlaat het primair onderwijs zonder voldoende beheersing van de basisvaardigheden. Convergente differentiatie past bij het onderwijsideaal om alle leerlingen gelijke kansen te geven en daarmee bij het landelijke onderwijsachterstandenbeleid, want het doel is om de verschillen tussen leerlingen te verkleinen. Om kinderen gelijke kansen te geven, moeten ze ongelijk behandeld worden; dat is de essentie van convergente differentiatie." (NRO, 2021, p.12)

Aan de hand van de spanningsindicator van het UWV (2023a) bekijken we de regionale verhouding tussen vraag en aanbod (Tabel 7). Te zien is dat deze beroepsgroepen in de regio Drenthe getypeerd worden als (zeer) krap, met een stijgende trend sinds 2021.

Tabel 7. Spanningsindicatoren relevante beroepsgroep, arbeidsmarktregio Drenthe (UWV, geraadpleegd november 2023)

BRC-groep	Q1- 2021	Q2- 2021	Q3- 2021	Q4- 2021	Q1- 2022	Q2- 2022	Q3- 2022	Q4- 2022	Q1- 2023	Q2- 2023
Leerkrachten basisonderwijs	-	-	0,66 (ruim)	1,08 (gem.)	-	-	1,71 (krap)	2,59 (krap)	-	4,19 (zeer krap)
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	-	5,49 (zeer krap)	2,89 (krap)	3,44 (krap)	4,29 (zeer krap)	9,28 (zeer krap)	2,42 (krap)	3,09 (krap)	5,49 (zeer krap)	14,90 (zeer krap)
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	0,14 (zeer ruim)	1,21 (gem.)	1,67 (krap)	1,78 (krap)	1,62 (krap)	2,59 (krap)	0,96 (gem.)	1,76 (krap)	3,25 (krap)	2,65 (krap)

Daarnaast biedt het UWV (2023d) een overzicht van de maandelijkse openstaande online vacatures in de arbeidsmarktregio Drenthe (UWV, 2023c). Hieruit blijkt dat in de regio structureel vacatures openstaan in relevante beroepsgroepen (benoem beroepsgroepen). Volgens APPO komen vacatures voor onderwijsondersteuners in het primair onderwijs relatief vaak voor in Noord-/Oost-Nederland (APPO, 2023). Wanneer we kijken naar het voortgezet onderwijs, blijkt dat het tekort aan leraren landelijk groeit, met de grootst relatieve tekorten in regio Drenthe. Drenthe/Overijssel kent een relatief laag aandeel directieleden tegenover een hoog aandeel leraren en onderwijsondersteunend personeel (Voion, 2022). Ecorys/Dialogic gaan naast de hierboven benoemde Arbeidsmarktbarometer po, vo en mbo 2021-2022 in op de regionale vacature-intensiteit voor onderwijsondersteunend personeel (Ecorys/Dialogic, 2022).

De resultaten van de werkgeversenquête dat uitgevoerd is door Lexnova (Bijlagen 4 en 5) tonen dat werkgevers in de regio behoefte hebben aan medewerkers met een afgeronde Ad DEP in Emmen van NHL Stenden. In dit onderzoek geeft meer dan een vijfde van de werkgevers aan dat ze in de komende twee jaar behoefte hebben aan nieuwe medewerkers met een afgeronde Ad DEP. Voor 14% geldt dat zij geen behoefte hebben aan *nieuwe* medewerkers. Het overige deel (62%) geeft aan het niet te weten. In het laatste geval verwijzen werkgevers naar de bekostiging en het feit dat hun huidige werknemers al een dergelijke opleiding hebben gevolgd of van plan zijn te volgen. De werkgevers die wel behoefte hebben aan nieuwe medewerkers hebben aangegeven dat ze in totaal minimaal 7 tot maximaal 30 nieuwe medewerkers nodig hebben in de komende twee jaar.

7.4 Regionale arbeidsmarktbehoefte – kwalitatief

Het Netwerk Regionale Aanpak Personeelstekort (RAP) Drenthe is gericht op het aanpakken van het personeelstekort in het Drentse onderwijs. De arbeidsmarkt functioneert sterk regionaal en daarom wordt de noodzaak van een gezamenlijke regionale aanpak benadrukt. In de regio Drenthe en de kop van Overijssel wordt in 2024 een personeelstekort verwacht van tussen 3,5% en 5,5% van de werkgelegenheid, als gevolg van vergrijzing en een lagere instroom op de Pabo (VWS, 2020). Samenwerkende schoolbesturen in Drenthe streven naar het behoud en de verbetering van kwaliteit en continuïteit van het onderwijs. Ook stemmen ze af over alternatieve manieren om het onderwijs in te richten, bijvoorbeeld door de slimme inzet van lerarenondersteuners en onderwijsassistenten. Een ander thema betreft het verbeteren van het imago in de sector (VWS, 2020, p.5). Een Ad DEP in Emmen wordt door een flink aantal besturen toegejuicht, zoals ook blijkt uit de adhesieverklaringen (Bijlage 8, adhesieverklaringen). Zij geven aan vacatures te hebben of naar alle waarschijnlijkheid te kunnen creëren voor afgestudeerde Ad DEP-studenten en naar verwachting werknemers te laten instromen in de opleiding.

In 2022 is het Aspirant-partnerschap Samen Opleiden en Professionaliseren Drenthe-Kop van Overijssel gestart. De missie ‘met en veur mekaar opleiden’ beschrijft de focus: samen onderwijsprofessionals opleiden en behouden in de regio. Dat betekent studenten opleiden die kennis hebben van en binding hebben met de eigen regio en populatie. De partners zetten in op inclusieve leergemeenschappen, waarin Pabo-studenten, studenten onderwijsassistent en andere studenten in het educatieve domein participeren. Op natuurlijke wijze kunnen ook toekomstige studenten Ad DEP worden opgenomen in deze leergemeenschappen (Aspirant-partnerschap Drenthe-Kop van Overijssel, 2023). Overigens kunnen de studenten van de AD ook een plek krijgen in de leergemeenschappen van de al bestaande en erkende opleidingsscholen uit de regio in het Voortgezet Onderwijs” in dit geval opleidingsschool Noordermarke en Partnerschap Samen Opleiden, Professionaliseren en Innoveren Groningen – kop van Drenthe⁹.

In 2023 hebben samenwerkende instellingen voor onderwijs en lerarenopleiders in Noord-Nederland zich aangemeld als voorloper voor de ontwikkeling van een onderwijsregio. Dit betreffen de onderwijsregio Friesland, Groningen, Drenthe (PO), onderwijsregio Friesland, Groningen, Drenthe (MBO) en onderwijsregio Noorderwijzer (VO en MBO in Drenthe). In deze voorloper onderwijsregio's worden stappen gezet om de samenwerkingen vorm te geven om het personeelstekort in het onderwijs terug te dringen (OCW, 2023). In deze onderwijsregio's wordt samengebracht en versterkt wat er al gebeurt in de partnerschappen Samen Opleiden en Professionaliseren en de regio's Regionale Aanpak Lerarentekort (RAP). De uitgevoerde gepubliceerde Basisanalyses Arbeidsmarkt, ontwikkeld door de Realisatie-Eenheid, bevatten per onderwijsregio informatie over de demografische ontwikkelingen, regionale arbeidsmarkt, leerlingenaantallen in PO, VO en MBO en onderwijsarbeidsmarkt. De analyses zijn in lijn met de in dit rapport gepresenteerde data en worden iedere moment gepubliceerd.

Met onze partners in de regio voeren we veel gesprekken in de stuurgroepen van de RAP en de Partnerschappen. Op de agenda's van deze gesprekken staan natuurlijk ook de ontwikkelingen die we zien. Een aantal van deze ontwikkelingen die gaan bijdragen aan de vraag naar onderwijsondersteuners en instroom in de Ad DEP in Emmen zijn:

- Integrale kindcentra en samenwerking tussen VVE en basisschool: toenemende vraag naar onderwijsprofessionals gespecialiseerd in Jonge Kind.
- Vanuit het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs de vraag naar onderwijsprofessionals (leerkrachten, lerarenondersteuners en onderwijsassistenten) met kennis over en ervaring in begeleiding van individuele leerlingen met specifieke kenmerken en onderwijsbehoeften.
- Lerarenondersteuners t.b.v. de ondersteuning van Nederlands als tweede taal op nieuwkomerscholen en in internationale schakelklassen.
- Vanuit het basisonderwijs en voortgezet onderwijs de vraag naar onderwijsprofessionals die groepen leerlingen en/of individuele leerlingen heel gericht kunnen ondersteunen in basisvaardigheden taal en rekenen (Bondgenootschap Geletterd Drenthe, 2020).
- Een oplossing vinden voor het lerarentekort in het Drentse vo is complex. Er is geen opleiding voor vo in Drenthe. Een deel van de studenten uit de regio blijft na het behalen van een diploma werken in het vo in de regio van de studiestad. Het regionale vo vraagt om scholing voor vo-docenten in de regio.

---

⁹ Zie voor meer informatie ook de omschrijvingen van het [Platform Samen Opleiden](#).

8. Analyse bestaand aanbod en inschatting verwante instroom

In het bestaande aanbod is ruimte voor een deeltijd Ad DEP van NHL Stenden op de vestigingsplaats in Emmen. In dit hoofdstuk wordt dit toegelicht door het (deels)verwante aanbod in kaart te brengen met de instroomgegevens.

Het bestaande landelijke opleidingsaanbod biedt een Ad-opleiding die verwant is aan de Ad DEP van NHL Stenden in Emmen, namelijk de gelijknamige, elders aangeboden deeltijd Ad DEP. Drie hogescholen bieden momenteel op drie locaties een deeltijdvariant van de Ad DEP aan (Tabel 8). De Ad DEP wordt in deeltijdvariant aangeboden op drie verschillende locaties: Leeuwarden (NHL Stenden), Groningen (NHL Stenden) en Zwolle (Hogeschool Viaa). Afgezien van de mogelijke accentverschillen betreft het dezelfde opleiding als de beoogde opleiding van NHL Stenden in Emmen.

Daarnaast worden verschillende Ad-opleidingen als deels verwant aan de Ad DEP van NHL Stenden in Emmen beschouwd (Tabel 9). Allereerst is er de voltijd Ad Pedagogisch Educatief Professional (Ad PEP), die zich ook richt op de educatieve sector, maar met de focus op andere beroepen, zoals kinderopvangberoepen. Bovendien legt deze opleiding het accent op pedagogiek, in tegenstelling tot de Ad DEP van NHL Stenden die zich focust op vakinhoud (basisvaardigheden) en vakdidactiek. Verder is de opleidingsvorm en de instroomdoelgroep verschillend. De voltijd Ad PEP wordt daarom aangemerkt als deels verwant aan de Ad DEP van NHL Stenden in Emmen.

Onderwijsinstelling (locatie)	Vorm	Opleiding	2017	2018	2019	2020	2021	2022
NHL Stenden (Leeuwarden)	Deeltijd	Ad Didactisch Educatief Professional	-	-	-	28	50	43
NHL Stenden (Groningen)	Deeltijd	Ad Didactisch Educatief Professional	-	-	-	22	27	27
Hogeschool Viaa (Zwolle)	Deeltijd	Ad Didactisch Educatief Professional	-	-	-	-	-	15
Christelijke Hoge- school Ede (Ede)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	9	20	22	31	41
Windesheim (Al- mere)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	21	35	25	91	69
Driestar Hoge- school (Gouda)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	76	44	50	51
Fontys Hoge- school (Den Bosch)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	40	56	61	48	40
Fontys Hoge- school (Eindhoven)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	64	32	17	32	25
Fontys Hoge- school (Sittard)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	30	41	39	47
Fontys Hoge- school (Tilburg)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	51	52	54	37	26
Hanzehogeschool Groningen (Groningen)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	60	43	29	26	29	24
Hogeschool Inhol- land (Den Bosch)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	-	83	54
Hogeschool Inhol- land (Dordrecht)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	-	-	46
Hogeschool Inhol- land (Haarlem)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	-	45	58
Hogeschool IPABO (Alkmaar)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	17	13	1	40	21	41
Hogeschool IPABO (Amster- dam)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	10	11	5	19	34	27
Hogeschool KPZ (Zwolle)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	85	95	95	97	74	46
Hogeschool Rot- terdam (Rotterdam)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	32	18	25	30	34	44
HAN University of Applied Sciences (Nijmegen)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	29	50	60
HZ University of Applied Sciences (Vlissingen)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	28	55	41	58	42
Iselinge Hogeschool (Doetinchem)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	39	35	34	42
Marnix Academie (Utrecht)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	-	36	63
Saxion Hoge- school (Enschede)	Deeltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	18	37	16	28	34
Hogeschool van Amsterdam (Amsterdam)	Deeltijd	Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	7	15	14	14	7	5
Windesheim (Zwolle)	Deeltijd	Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	-	-	-	-	21	27
Aeres Hogeschool (Wageningen)	Deeltijd	Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	<5*	15	6	16	30	19
Hogeschool Rotterdam (Rotterdam)	Deeltijd	Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	5	8	13	13	20	8
Totaal			219	449	620	690	1009	1024

Tabel 8. Eerstejaars inschrijvingen (deels) verwante Ad-opleidingen in deeltijd (DUO, 2022 & DUO, 2023a)

Twaalf hogescholen bieden momenteel op achttien locaties een deeltijd Ad Pedagogisch Educatief Professional (Ad PEP) (Tabel 8). Ondanks dat de opleiding dezelfde opleidingsvorm heeft en dus dezelfde instroomdoelgroep, gelden dezelfde inhoudelijke verschillen met de voltijd Ad PEP (zoals hierboven beschreven). Daarom wordt de deeltijd Ad PEP hooguit als deels verwant aan de Ad DEP van NHL Stenden Emmen aangemerkt.

Daarnaast bieden vier hogescholen op vier verschillende locaties een **voltijd Ad Educatief Professional beroepsonderwijs (Ad EPB)** (Tabel 8). De beroepsmogelijkheden zijn weliswaar in de educatieve sector, maar de opleiding richt zich (in tegenstelling tot Ad DEP) niet op beroepen in het primair onderwijs. De Ad EPB en Ad DEP hebben inhoudelijke verschillen waarbij de Ad DEP ingaat op basisvaardigheden en vakdidactiek. Daarmee is de voltijd Ad EPB deels verwant aan de deeltijd Ad DEP. Ondanks dat de **deeltijd Ad EPB** dezelfde instroomdoelgroep heeft als de Ad DEP NHL Stenden in Emmen, wordt door de inhoudelijke verschillen als deels verwant beschouwt.

Ten slotte beschouwen we het onbekostigde aanbod **Ad Kinderopvang (NTI)** als deels verwant aan de Ad DEP in Emmen. De Ad Kinderopvang heeft een andere inhoudelijke focus, leidt niet op tot dezelfde beroepen en/of wordt enkel als afstandsonderwijs aangeboden.

Te zien is dat het instroom eerstejaarsstudenten van 219 in 2017 is gestegen naar 1024 in 2022 (+268%).

De voltijdopleidingen merken we aan als deels verwante opleidingen door verschillende instroomdoelgroepen. Tabel 9 toont de instroomcijfers van voltijdsopleidingen die deels verwant zijn aan de deeltijd Ad DEP. De instroom van eerstejaars voltijdstudenten is gestegen van 76 in 2017 naar 110 in 2022 (+45%).

Onderwijsinstelling (locatie)	Vorm	Opleiding	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saxion Hogeschool (Enschede)	Voltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	-	-	-
Saxion Hogeschool (Deventer)	Voltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	-	-	-	-	-
Hogeschool Rotterdam (Rotterdam)	Voltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	76	55	52	79	71	84
Hogeschool IPABO (Amsterdam)	Voltijd	Ad Pedagogisch Educatief Professional	-	11	26	29	21	23
Hogeschool van Amsterdam (Amsterdam)	Voltijd	Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	-	-	-	-	-	<5*
Totale instroom			76	66	78	108	92	110

Tabel 9. Eerstejaars inschrijvingen (deels) verwante Ad-opleidingen in voltijd (DUO, 2022 & DUO 2023a).

*Bij de berekening van de totale instroom is voor deze waarde (<5) gemiddelde waarde genomen, zijnde 3.

9. Noodzaak tot start nieuwe vestigingsplaats

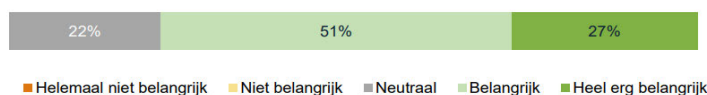
Deze paragraaf onderbouwt de **noodzaak** voor de aangevraagde opleiding. De deeltijd Ad DEP van NHL Stenden in Emmen is een noodzakelijke aanvulling op het opleidingsaanbod, die onmogelijk via het bestaande aanbod kan worden vormgegeven. De start van de Ad DEP van NHL Stenden in Emmen heeft geen negatieve spreidingsgevolgen voor het reeds bestaande aanbod.

Op landelijk niveau is al sprake van dalende doorstroom van mbo naar hbo. Het onderzoeksrapport van ResearchNed (2020) wijst op een afname van de mbo-hbo doorstroom, met hogere uitval en studieswitch onder mbo-studenten. Het rapport van de Onderwijsinspectie (2022) toont dat Ad-studenten in opkomst zijn, vooral doorstromers vanuit het mbo, met een stijging in het aantal studenten dat de studie voortzet na het eerste jaar. Het percentage Ad-studenten dat binnen 3 jaar een diploma behaalt, is ook gestegen. Tot slot sluit de Ad DEP aan op de VH educatieve sectors kernambitie van flexibilisering en maatwerk, wat de strategische noodzaak van de Ad DEP benadrukt voor het verbeteren van de doorstroom tussen mbo en hbo (Vereniging Hogescholen & MBO Raad, 2019). Dit landelijke probleem is ook relevant op regionaal niveau. Binnen NHL Stenden Emmen zien we dat studenten met een mbo 4-diploma steeds vaker een betaalde baan verkiezen boven de voltijd vierjarige opleiding tot leraar basisonderwijs.

Ook beëindigen studenten uit het mbo vaker de opleiding tot leraar basisonderwijs, vaak omdat ze de landelijke toelatingstoets(en) niet behalen, of het niveau van het de opleiding hoog vinden. In de afgelopen jaren is de vraag op locatie Emmen naar een Ad in educatieve domein sterk toegenomen.

Daarnaast speelt de vestigingsplaats voor studenten in de regio Emmen een essentiële rol. NHL Stenden vestiging Emmen telt circa 1900 studenten en biedt een breed aanbod aan hbo-opleidingen in het economisch, technisch, gastvrijheid-, zorg- en onderwijsdomein. Momenteel is de voltijd opleiding tot leraar basisonderwijs de enige onderwijs gerelateerde opleiding, met ongeveer 280 studenten. Het overgrote deel van de studentenpopulatie komt uit de directe omgeving: een straal van ongeveer 30 kilometer van locatie Emmen. Op dit moment is voor deze studenten geen mogelijkheid om de Ad DEP te volgen, terwijl de arbeidsmarktbehoefte groot is. Dit wordt bevestigd door de resultaten uit het instroomonderzoek van de Ad DEP in Emmen (Bijlage 2). Aan de 86 respondenten van de instroomenquête is gevraagd hoe belangrijk zij de locatie van de opleiding (Emmen) vinden (Bijlage 2, Lexnova 2023). De respondenten vinden de locatie overwegend belangrijk (51%) tot heel belangrijk (27%). Daarnaast staat 22% neutraal ten opzichte van de opleidingslocatie. Geen enkele respondent geeft aan dat de locatie er niet toe doet. -Eén van de respondenten licht toe waar de interesse voor het volgen van de Ad DEP in Emmen vandaan komt en noemt specifiek de locatie als reden: "Ik heb hier¹⁰ al naar gekeken, maar niks kunnen vinden in de buurt." (Bijlage 2, Lexnova 2023, p.15). Dit benadrukt de noodzaak van het aanbieden van de Ad DEP door NHL Stenden op de vestigingsplaats in Emmen.

Figuur 11 - Hoe belangrijk is de locatie van de opleiding voor je? (n=86)

In Zuidoost-Drenthe is sprake van bevolkingskrimp en vergrijzing, waardoor het aantal studenten afneemt en de komende jaren zal blijven afnemen. Door de krimp in de regio staat de betaalbaarheid en organiseerbaarheid van diverse opleidingen, met name de voltijdopleidingen, onder druk. Dit probleem wordt beschreven en erkend in het bestuursakkoord Hoger Onderwijs en Wetenschap. Het is cruciaal "(...) dat deze regio's kunnen blijven beschikken over een breed aanbod aan opleidingen [...] ten behoeve van tekortsectoren of de specifieke regionale arbeidsvraag." Gezondheidszorg, bètatechniek en onderwijs worden aangemerkt als tekortsectoren (Bestuursakkoord Hoger Onderwijs en Wetenschap, 2022). Dit benadrukt de noodzaak van het aanbieden van een deeltijd Ad DEP op de vestigingsplaats in Emmen.

Een breed onderwijsportfolio is voor de ontwikkeling en het behoud van een vitale regio essentieel. NHL Stenden wendt krimpregiomiddelen aan om de benodigde infrastructuur te kunnen behouden, onderwijsaanbod te flexibiliseren en te herbezinnen op opleidingsportfolio's. De verwachting is dat de instroom in de voltijdopleiding leraar basisonderwijs de komende jaren verder zal dalen, door de daling van het aantal regionale potentiële studenten (krimp in het vo en mbo) en het groeiende aantal afgestudeerde mbo 4-studenten dat (door de tekorten op de arbeidsmarkt) een betaalde baan verkiest boven een vervolgstudie. De prognose is dat het lerarentekort in het po en sbo in Zuidoost-Drenthe bij lange na niet op valt te lossen met het aantal afgestudeerden dat komende jaren de OLB verlaat. Het ontbreken van een lerarenopleiding voor voortgezet onderwijs leidt al jaren tot schaarste en tekorten in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Om onder deze omstandigheden tot een passend opleidingsaanbod te komen, is nauwe samenwerking en afstemming nodig binnen de Academies po en vo & mbo van NHL Stenden en de regionale instellingen voor mbo, vo en po.

¹⁰ de opleiding Ad DEP

De gezamenlijke ambitie is om zoveel mogelijk onderwijsprofessionals op te leiden in, met en voor het regionale onderwijs. Daarvoor is nodig dat ook de werkende onderwijsprofessionals in de regio op vestigingsplaats Emmen een vervolgopleiding kunnen volgen. Tevens dat onderwijsprofessionals worden opgeleid in en voor functies in het vo en mbo. Om de doorstroom te bevorderen is het dichten van het gat tussen de mbo 4-opleiding tot onderwijsassistent en de hbo 6-opleiding tot leraar basisonderwijs noodzakelijk. Het aanbieden van de hbo Ad DEP niveau 5 in Emmen in nauwe samenwerking met het mbo, vo en po, is ons inziens zeer noodzakelijk en passend.

9.1 Regionale aanpak

In regio Emmen werken de lokale en provinciale overheden, onderwijsinstellingen en bedrijven samen aan het behoud en de ontwikkeling van de vitaliteit in de regio. Zo vindt op de gezamenlijke Greenwise Campus rond verschillende maatschappelijke vraagstukken kenniscirculatie en ontwikkeling plaats. Om studenten in de regio te kunnen opleiden en behouden, werken NHL Stenden Emmen en Drenthe College Emmen aan de gezamenlijke Onderwijs-campus Emmen: een nieuw campusterrein waarop we naar verwachting per 2030 alle mbo- en hbo-opleidingen huisvesten. We werken toe naar één Onderwijshuis, met daarin alle educatieve opleidingen van Drenthe College en NHL Stenden, van niveaus 1 tot en met 6 (en mogelijk 7). Met een stevige doorlopende lijn, doorstroommogelijkheden en een waaier aan passend onderwijsaanbod voor alle (toekomstige) studenten en professionals die een opleiding of professionalisering willen doen in onderwijs. Dat doen we in nauwe samenwerking met het regionale funderende onderwijs. In deze waaier ontbreekt niveau 5. Bij de partners is draagvlak om samen bij te dragen aan het ontwerp en de uitvoering van de Ad DEP in Emmen.

In de afgelopen jaren is de samenwerking tussen NHL Stenden Emmen en Drenthe College Emmen op verschillende fronten geïntensiveerd. Binnen het domein onderwijs vindt afstemming plaats over doorstroom, doorlopende leerlijnen voor taal en rekenen en gezamenlijke leergemeenschappen in het regionale onderwijs. Zo wordt al jaren samen het Keuzedeel Kiezen voor de Pabo vormgegeven. De studenten volgen dit Keuzedeel op de Pabo en worden begeleid door docenten van beide instellingen. Vanaf 2022-2023 is dit Keuzedeel één van de pilots Alternatieve Toelatingstoetsen, waardoor deze mbo-studenten met alternatieve toetsing (portfolio en portfoliogesprek in het Keuzedeel) toelaatbaar zijn tot de Pabo. Hoewel studenten veel baat hebben bij deze doorstroom, merken we dat een deel van de studenten behoefte heeft aan een tussenniveau (Ad). Voor een ander deel is een voltijdopleiding, meestal om financiële redenen, niet haalbaar. Voor deze groep studenten achten wij de Ad DEP niveau 5 op vestigingsplaats Emmen zeer geschikt. In deze paragraaf onderbouwen we waarom vanuit dat perspectief een Ad DEP in Emmen noodzakelijk is (Rapportage deskresearch Ad DEP dt NHL Stenden – Lexnova 2023)

10. Aansluiting instellingsprofiel

In het Strategisch Instellingsplan 2019-2024 *Werken aan wereldwijze innovatie* (NHL Stenden, 2019) beschrijven we onze visie: "Onderwijs en onderzoek zijn de dragers van persoonlijke én maatschappelijke vooruitgang". Het bijdragen aan de leefbaarheid en toekomst van regio's vanuit economisch, sociaal en educatief perspectief (vitale regio's) is één van de zwaartepunten van het instellingsbeleid. De bijbehorende opdracht: "door middel van kwalitatief hoogwaardig onderwijs een bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten én aan de maatschappelijke vooruitgang van de regio's waarin we actief zijn." (p. 8) We hebben impact in onze omgeving en leveren een wezenlijke bijdrage aan de kennisontwikkeling, veerkracht en vitaliteit in de regio's waar we gevestigd zijn. Gediplomeerde hbo-studenten zijn essentieel in de realisatie van een vitale regio. Aan deze regioambitie wordt gewerkt door de instroom van hbo'ers in de hogeschool te vergroten en de gediplomeerde hbo'er in de regio te behouden. Dit kunnen jongeren zijn die na het vo en mbo verder studeren als ook werkenden of zij-instromers.

Vanaf 2018 werken de Academie primair onderwijs en de Academie vo & mbo in toenemende mate samen. De academies streven naar één duurzame onderwijsruimte waar alle doelgroepen (leraren, ondersteuners en schoolleiders) op een bij hen passende wijze een leven lang kunnen ontwikkelen. De focus ligt op flexibele opleidingstrajecten. Hiermee wordt ingespeeld op de ontgroening in Noord-Nederland die zeer waarschijnlijk zal leiden tot een relatief grotere instroom van reeds werkende studenten en cursisten. Daar waar het bevoegdheidsstelsel het toelaat, komen de academies met routes en trajecten op het snijvlak van basisonderwijs en vo en mbo. De brede Ad DEP, de opleiding voor po, vo, s(b)o, mbo en hbo, past bij uitstek binnen deze ontwikkeling.

Om de regionale uitdagingen aan te gaan hebben NHL Stenden, Hanze en RUG zich verenigd in de Noordelijke Educatieve Alliantie (NEA). De NEA heeft als visie: "Elke leerling/student in Noord-Nederland vanaf 2 jaar verdient een optimale ondersteuning bij het leren, waarbij rekening gehouden wordt met de achtergrond. Daartoe krijgt het onderwijspersoneel in de regio op elk moment in de professionele ontwikkeling toegang tot een kwalitatief hoogwaardige ondersteuning vanuit een breed en flexibel aanbod. De kwaliteit van de ondersteuning heeft baat bij een nauwe verbinding tussen expertise van de instituten en expertise uit de onderwijspraktijk." (Noordelijke Educatieve Alliantie, 2022). Om onderwijsondersteuners-in-ording in de regio te kunnen begeleiden en opleiden, is een Ad DEP op vestiging Emmen noodzakelijk.

11. Afstemming

NHL Stenden heeft afstemming gezocht met instellingen in de regio met een deels verwant aanbod. Een van deze instellingen is de Hanzehogeschool die een verwante opleiding Ad DEP aanbiedt in Groningen. Uit dit overleg is begrip vanuit de Hanzehogeschool gebleken over de aanvraag van een extra lesplaats. Ook met het oog op de gezamenlijke regionale Noordelijke Educatieve Alliantie (NEA) van lerarenopleidingen. Dit wordt door NHL Stenden bevestigd en daarnaast zien wij dat de Ad DEP van de Hanzehogeschool opleidt voor een nauwere context, met enkel de focus op het primair onderwijs en de leeftijdsgroep 2-8 jaar. Dit terwijl de beoogde Ad DEP van NHL Stenden naast het po, ook het terrein van vo en mbo beslaat met de bijbehorende leeftijdsrange. Ondanks dat NHL Stenden momenteel een vestigingsplaats voor de Ad DEP in Groningen heeft, zien we het belang van het aanvragen van een extra vestigingsplaats. Dit in verband met de eerder regionale noodzaak, de benoemde doelgroep die meer regionaal kiest en de behoefte die we horen vanuit het regionale werkveld.

De MBO-instellingen in Noord-Nederland dragen samen zorg voor gekwalificeerd personeel. Alle MBO-instellingen in Noord-Nederland zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van de Ad DEP van NHL Stenden en zijn partners in de uitvoering van de Ad DEP op huidige locaties Groningen en Leeuwarden. Ook de opleidingen Pedagogisch Didactische Aantekening (PDA) en het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) van NHL Stenden zijn tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het MBO. Onze MBO-partners ondersteunen deze aanvraag van een nevenvestiging van de Ad DEP in Emmen.

Ook in het ADEF-overleg (landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen) heeft er afstemming plaatsgevonden met alle directeuren van lerarenopleidingen in het Nederlandse HBO. De uitkomst hiervan was dat de betrokkenen begrip hebben voor de aanvraag van een extra lesplaats, mede gezien het belang van het achterland van Emmen. Specifiek heeft er binnen het ADEF-overleg afstemming plaatsgevonden met Hogeschool Windesheim. De uitkomst hiervan was dat het versterken van elkaars portfolio vooropstaat, in plaats van het beconcurreren van elkaars portfolio.

Bronnenlijst

APPO (2023) [De inzet en loopbaanpaden van onderwijsassistenten en lerarenondersteuners](#).

Aspirant-partnerschap Drenthe-Kop van Overijssel (2023) [Beschrijving partnerschap](#).

Bondsgenootschap Geletterd Drenthe (2020) [Aanpak laaggeletterdheid](#)

CAOP (2023) [De rol van de doelgroep bij de vormgeving van Ad-opleidingen](#)

DUO (2022) [Inschrijvingen eerstejaars hbo \(peiljaar 2021\)](#).

DUO (2023) [Voorlopige aantallen - Inschrijvingen eerstejaars hbo \(peiljaar 2022\)](#).

Ecorys/Dialogic (2022) [Arbeidsmarkt barometer po, vo en mbo 2021-2022](#).

Inspectie van het Onderwijs (2022). [De staat van het onderwijs 2022](#).

NHL Stenden (2019a) [Strategisch Onderwijsbeleid 2019-2024](#)

NHL Stenden (2019b) [NHL Stenden - Strategisch Instellingsplan 2019-2024](#)

Noordelijke Educatieve Alliantie (2022). [Visie NEA | Noordelijke Educatieve Alliantie \(noordelijke-educatieve-alliantie.nl\)](#)

OCW (2022)a [Het Onderwijsakkoord](#).

OCW (2022)b [Bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap](#)

OCW (2023) [Onderwijsregio's](#).

ResearchNed (2020) [Dalende doorstroom mbo-hbo](#)

Rijksoverheid (2022) [IBO Koersen op kwaliteit en kansengelijkheid](#).

Rijksoverheid (2023) [Hoe word ik lerarenondersteuner](#).

ROA (2021) [De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026](#).

ROA (2022) [Update arbeidsmarktprognoses tot 2026](#).

ROA (2023) [AIS](#).

Tweede Kamer der Staten-Generaal (2022) [Brief van de minister voor PO en VO](#).

UWV (2023a) [Spanningsindicator](#).

UWV (2023b) [Kansrijke beroepen september 2022](#).

UWV (2023c) [Ruim 140 structureel kansrijke beroepen](#).

UWV (2023d) [Dashboard Online vacatures](#).

UWV (2023e) [Arbeidsmarktprognose 2023-2024](#).

VWS (2020) [Regionale aanpak personeelstekort onderwijs, Drenthe – kop van Overijssel](#)

Vereniging Hogescholen & MBO Raad (2019) [Convenant Doorstroom MBO-HBO](#).

Bijlagen

1. Rapportage deskresearch Ad DEP dt NHL Stenden – Lexnova 2023
1. Rapportage instroomenquête Ad DEP dt NHL Stenden – Lexnova 2023
3. Bijlagenrapportage instroomenquête Ad DEP dt NHL Stenden - Lexnova 2023
4. Rapportage werkveldenenquête Ad DEP dt NHL Stenden – Lexnova 2023
5. Bijlagenrapportage werkveldenenquête Ad DEP dt NHL Stenden - Lexnova 2023
6. Eerstejaars inschrijvingen hbo-domein 2022 (Csv-bestand)
7. Eerstejaars inschrijvingen hbo-domein 2021(Csv-bestand)
8. Adhesieverklaringen